

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

EEN KERSTMIS ZONDER SNEEUW

Een kerstspel in twee delen en tien tonelen

door

Cis Gommeren

Toneelfonds J. Janssens

Antwerpen - 1992

Nr. 989

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste ZEVEN tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel 4

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aankoopbewijs. Dit bewijs moet samen met een aanvraagkaart waarop plaats en datum(s) van opvoering werden ingevuld, minstens veertien dagen voor de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gecopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende auteursrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

I.B.V.A "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.

cop. 1981 Toneelfonds J. Janssens/Cis Gommeren

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

P E R S O N A G E S

DAVID

IRINA, zijn vrouw

KASPER, Davids jeugdvriend, dokter

CLAIRE, zijn vrouw

MYRIAM, Joods meisje

R. DIABELLI, de regisseur

H. ROOD, politie inspekteur

Dekor

Deel van de woonkamer in het appartement van David en Irina. Salon met fauteuils, salontafel, smaakvol ingericht. Achteraan een lage kast met telefoontoestel en geluidsinstallatie. De scène kan verder aangevuld worden volgens eigen voorkeur. Er zijn twee deuren in gebruik.

- 1) Deur rechts naar de hall.
- 2) Deur links naar keuken en slaapkamer.

Belichting op dubbel plan.

- a) Woonkamer : blauw en wit.
- b) Scènes met de regisseur, Diabelli : rood.

Voor het deek rechts, terzijde, staat een kleine tafel met bureaulamp en stoel voor de scènes met de regisseur Diabelli.

Het stuk speelt zich af op de voeravond van Kerstmis.

Eerste toneel

(Rechts van het gesloten doek treedt Diabelli, de regisseur, op. Rode spots openen. Hij draagt een aktentas. Hij is keurig gekleed in een donker pak, wit hemd, kleurloze klassieke das. Hij knipt de bureaulamp op tafel aan. Haalt een map papieren uit de aktentas en kijkt geregeld naar zijn papieren terwijl hij tot het publiek spreekt. Hij is een charmeur met overdreven gebaren en een soms zangerige stem.)

Diabelli : Dames, Heren. (buigt overdreven vriendelijk).
Ik heet U hartelijk welkom vanavond. U heeft zich werkelijk geen enkele moeite gespaard, en dat doet me genoeg. Het is immers niet meer zo gemakkelijk om in deze tijd de mensen naar een theaterzaal te lokken. Als U mij tenminste toestaat dat ik dat woord gebruik.
Er is de televisie en er is de film, nietwaar, ofschoon het mij als laatste persoon toekomt te oordelen over de concurrentie. (lacht) Maar laat ik mij eerst even voorstellen aan U. Mijn naam is Diabelli, Roger Diabelli, en ik heb het genoeg hier vanavond voor U een stuk te regisseren. Mijn naam klinkt misschien ongewoon, ik ben geen Italiaan, als U dat mocht denken; waarschijnlijk was één van mijn verre voorouders wel een Italiaan. Een vroege gastarbeider, zou je kunnen zeggen, haha .. (wacht). Zoals ik al zei, ben ik regisseur van beroep, maar mij valt tevens de eer te beurt, zelf als acteur te kunnen optreden in dit stuk. U zal mij namelijk ook kunnen zien - als U het programma heeft geraadpleegd - (wuift met het programma) in de rol van de heer H. Rood. In deze zware tijden voor het theater is het helaas niet altijd mogelijk om over een uitgebreid gezelschap te beschikken, en daarom zag ik me genoodzaakt mijn diensten aan te bieden aan mijn eigen acteurs en actrices. Ik zou dus bijna zeggen, spaar uw kritiek niet, dames en heren, zeker niet waar het een regisseur betreft.
Het stuk dat wij vanavond opvoeren is een Kerststuk. Hoe kan het ook anders, lieve dames en heren, in deze tijd van het jaar, wanneer de avonden weer lekker lang en gezellig zijn; het vuur brandt knetterend in de open haard, het is diep in december, het feest van Sint-Niklaas ligt nog vers in het geheugen van onze kinderen... en dan is er Kerstmis. Verukkelijk, dames en heren ! (hij huilt overdreven en wrijft zich in de handen). Gewoon verukkelijk. De straten baden in het licht, overal zie je die mooie versierde sparren, overal lees je innige kerstwensen, de mensen zijn zwanger (verbetert zich) .. euh, zwaar van pakjes en geschenken, hun gezichten stralen het geluk uit. Zij zijn gelukkig. Er is vrede. Vrede op aarde aan alle mensen van goede wil ... Is dat niet verukkelijk ? Men wordt er zowaar poëtisch bij.

Wij spelen dus een Kerststuk voor U. Als het doek opengaat, bevinden we ons in het appartement van Irina en David, twee gewone mensen zoals U en ik, twee heel gewone mensen. Het is Kerstavond. Irina heeft met vlijtige handen de Kerstboom versierd, ze heeft de woonkamer tot een kleine vredeestempel omgetoverd, waar het goed is om te wonen. Samen wachten ze op de komst van hun vrienden, Kasper en Claire. Ze hebben immers een jaarlijkse afspraak op de vooravond van Kerstmis. Dan gaan ze altijd samen eens lekker gezellig eten in de stad, een feestelijke voorbereiding op het fest van het licht. Om middernacht begeven ze zich dan naar de kathedraal - het stuk speelt zich namelijk af in de stad - om de Kerstwake bij te wonen, want David is een romantious. Hij houdt van sfeer, dames en heren, sfeer... En als ze dan nog niet te moe zijn, nemen ze daarna nog de tijd voor een gezellige borrel en een praatje. Met andere woorden, zij vieren Kerstmis, zoals wij allemaal Kerstmis zouden vieren. (sterk overdreven, met nauwelijks ingehouden binnenpret) Ja, dames en heren, Kerstmis zoals wij dat over een paar dagen zullen vieren. U heeft toch allemaal uw geschenken reeds gekocht ?

Hoe het stuk verder verloopt, kan ik helaas niet medelen. Alleen nog dit : uitgerekend op deze Kerstavond gebeurt er iets zeer vreemds met deze lieve mensen met wie U zojuist heeft kennis gemaakt. (hij legt een strakke plooi in zijn gezicht) Zij komen plots voor onverwachte moeilijkheden te staan. Hun vrede wordt op een brutale manier gestoord. (wacht) Maar meer kan ik U echt niet verklappen. Laten we hopen dat alles goed afloopt. Zo, ik stel voor dat we zo dadelijk beginnen. Ik wens U veel kijkgenot. (vlug) Mag ik misschien nog vlug van deze gelegenheid gebruik maken om U alvast een prettig Kerstfeest toe te wensen. (wacht lang, met de hoop dat het publiek hem een warm applaus zal geven. Eventueel dankt hij het publiek. Hij sluit zijn papieren, steekt ze weg in zijn aktentas en knipt de bureaulamp uit. Dan klapt hij in de handen en keert zich in de richting van het doek.)

(roept) Doek licht muziek

(rode spots sluiten, doek langzaam openen, blauwe spots openen en muziek v. Rimsky-Korsakoff : Sheherazade, derde beweging, + 1-2 minuten, daarna zachtjes laten uitsterven. Als het doek helemaal open is, verdwijnt Diabelli onopvallend achter de scène langs rechts.)

Tweede toneel

(blauwe spot geopend op David en Irina. David staat, achteraan in het midden met de rug naar het publiek, gebogen over de dressoirkast. Irina zit in de zetel en leest in een tijdschrift. Zolang de muziek klinkt is er geen spel, maar een bevroren beeld. Als de muziek wegvloeit, wordt het licht wit.)

Irina (terwijl ze blijft verder lezen) David ?
 David reageert niet. Hij prutst aan een draaitafel en versterker.

Irina David ! (ze legt het tijdschrift neer en keert zich naar hem.)
 Je hoort toch dat ik je naam roep !
 (hij antwoordt niet, maar zet muziek aan, bij voorkeur de eerste maten v. Rimsky-Korsakoff's Sheherazade, vierde beweging.)

Irina (staat op en zet de muziek af, waarna David zich eindelijk omdraait en haar strak, bewegingsloos aankijkt.) Dat is nu altijd hetzelfde met jou.

David (koel) Met mij is het altijd hetzelfde. Ik hou van muziek. Niemand heeft het recht me dat kwalijk te nemen, geloof ik.

Irina Toe, David, begin niet opnieuw asjeblief, het is Kerstavond.
David (nog steeds koel) Alsof ik met Kerstavond dan niet meer van muziek zou mogen houden! Wat moet ik anders doen ? We zitten hier al een hele tijd niets te doen. Je bent helemaal klaar, wat ook niet van je gewontes is; ik ben klaar, voor mij is dat immers toch niet zo belangrijk. Het enige wat we kunnen doen, is wachten tot de anderen hier zijn. Ze kunnen ieder ogenblik komen, en wat dan nog ?

Irina Je toon bevalt metniet, jongen. Er zit je iets dwars, maar ik weet niet wat.

David (impulsiever) Dan moet je je frêle hersens maar eens goed gebruiken. Wat zou er met mensen als ik precies vanavond verkeerd kunnen gaan.

Irina Oh nee ! David, doe me een plezier. Vanavond niet.
David (kalm beginnend, maar met een climax van opwinding) Waarom denk jij dat deze avond anders is dan andere avonden ? Omdat het toevallig éénmaal per jaar 24 december is ? Daarom ? En morgen is het 25 december, en dan 26, en dan 27, en dan kunnen we het allemaal wel weer vergeten. We hebben met zijn allen een fijne avond doorgebracht, we zijn oh zo lief voor elkaar geweest, want dit is het feest van de vrede, verdomme. (slaat met zijn vuist op de zetel.)

Irina (kwaad) Hou asjeblief op, ik wil die kinderachtige onzin niet heren.
David Juist ! (wacht) Je wil het niet horen. Je kan het niet beter zeggen. Dat zeggen ze allemaal, die pakjessjouwers, die Kerstmannetjes, kalkoenvreeters, wijnslurpers... één of twee dagen per jaar de oren sluiten, de ogen laten verblinden door kleurige lampen, alleen maar lieve woordjes prevelen voor elkaar, innemend glimlachen, slijmerige handen drukken, elkaar kussen, prettig Kerstfeest allemaal, morgen gaan we weer verder met de oorlog, elkaar voorbij lopen zonder boeh of bah te zeggen, grijnzen, bliksemen, door het rode verkeerslicht rijden, brutaal klaxoneren, gebaren maken van " wat ben je

toch een idioot " (tikt ostentatief met de wijsvinger tegen het voorhoofd.) (opnieuw kalm, maar cynisch) Oh ja, dat is Kerstmis !

- Irina (zucht) Het is zonde van mijn goeie tijd, ik had het kunnen weten. Is het je nog nooit opgevallen dat het met jou ieder jaar opnieuw hetzelfde liedje is ! Zal ik jou de waarheid eens eventjes vertellen, mijn lieve jongetje ? Je gal werkt weer veel te hard. Je bent bitter omdat alle mensen vrolijk zijn. Mensen als jij hebben er een duivels genoeg in altijd en overal de pret te bederven. Oh, hoeveel keer hebben we dit al niet meegemaakt ? Het is geen nieuws. Nee !
- Als we uitgaan, als ik eens fijn plezier wil maken, kan je er donder op zeggen dat jij er met zo'n gezicht bij zit. En dan moeten de mensen altijd poeslief vragen, " Wat is er David ? Voel je je niet goed ? " Als een verwend kind dat alle aandacht moet krijgen. (zucht) Zou het dan toch waar zijn dat enige kinderen egoïstisch zijn ? Zelfs hun vrouw is een persoonlijk stuk speelgoed, waar vooral niemand naar mag kijken !
- David Je valt in herhaling, weet je dat.
- Irina Jij niet soms ?
- David Ik begrijp niet goed waarom jij er altijd zonedig dat enige kind moet bijsleuren.
- Irina Omdat jij een enig kind bent !
- David Beter één kind dan géén kind. Voilà !
- Irina (barst uit) Jij, gemene ! Hoe durf je zoiets zeggen ! Hebben we niet alles geprobeerd om toch een kind te hebben. Dit is gewoon laag, ik hoef dat niet te nemen !
- David (beseft dat hij te ver gegaan is) O.K., O.K., zo bedoel ik het niet. Ik wil alleen maar zeggen....
- Irina Je hoeft niets te zeggen. Ik weet het al.
(stilte, waarbij David niet goed weet hoe hij zich moet houden. Hij begint zenuwachtig mond te lopen, werkt op Irina's zenuwen.)
- Irina Hou nou toch eens in godsnaam op !
(David gaat met tegenzin zitten.)
- David Geef me een borrel, Irina.
(Irina staat zuchtend op en geeft hem een borrel.)
- David Ik zou je iets willen vragen.
(Irina kijkt naar haar vingers, ze blijft roerloos zitten.)
- David Je hoort toch wat ik zeg ?
- Irina (afwezig) Ik luister.
- David Laten we eens met zijn tweeën gezellig Kerstmis vieren. Kerstmis is het feest van de vrede.
- Irina (bitter) Ja, dat moet jij vooral zeggen. Eerst zit je te kankeren over Kerstmis, alsof het het feest van de oorlog is, en dan word je ineens zo vals. Dat moet ik allemaal maar slikken. Een prettige Kerstmis, hoor. Je bent bedankt.
- David (betogend) Ooh, je moet dat allemaal niet zo opvatten. Ik had het niet mogen zeggen, dat is alles. Het spijt me.

- Irina Het vervelende met jou is, dat je altijd onmiddellijk na de zonde berouw krijgt. Waarom niet ervoor, of lang erna.
- David En het vervelende met jou is dat jij nooit een zonde kan doen. Irina kan niet zondigen, daar is ze een veel te keurige vrouw voor. Dat laat ze liever aan anderen over, op wie ze dan zo heerlijk kan neerkijken. Dat is jouw wereld, schatje.
- Irina (strak) Je wil het absoluut terug goedmaken, maar het dringt weer helemaal niet tot je door, dat je me opnieuw zit te kwetsen (beschuldigend, terwijl ze rechtstaat) Wat heb ik jou eigenlijk misdaan ? Heb ik je soms gebeten ?
- David (Staat nerveus recht) Ik mag hier niks meer zeggen. Ik mag niet naar muziek luisteren, ik mag niet zwijgen. Wat mag ik dan nog wel ?
- Irina Och, barst voor mijn part !
(beklemmende stilte, waarbij beiden elkaar niet willen aankijken. De ene wacht op de andere.)
- David Ik had je iets gevraagd geloof ik.
- Irina Dat weet ik. Ik ben niet doof, hoor.
- David Nou, hoe moet het dan ? Zal ik even telefoneren dat de jaarlijkse afspraak helaas niet kan doorgaan ?
- Irina (kwaad) Maar wat heb jij toch ? Dat kan toch niet. Hoe kunnen we die afspraak afzeggen ? Ze kunnen ieder moment aanbellen. En dan nog in de veronderstelling dat ik de avond met jou alleen wil doorbrengen.
- David O.K., ik begrijp het. Je stelt meer prijs op hun gezelschap dan op het mijne. Ik weet wat me te doen staat. (hij loopt naar achteren en zet de muziek aan. Rimsky-Korsakoff. Irina kijkt radeloos rond, dan neemt ze een besluit, rent naar hem toe, duwt hem brutaal weg en schakelt de muziek uit.)
- Irina (kwaad) Nu is het eindelijk genoeg ! Je loopt me al de hele avond voor de voeten. En dan met zo'n muziek. Ik moet weten wat er aan de hand is. (ze gaat uitdagend tegenover hem staan.)
- David (hij heeft zich zo lang mogelijk weten te bedwingen door zijn intimiderend gedrag, maar van nu af is hij impulsief) Ga er dan maar even bij zitten, als je het allemaal op een rijtje wil hebben. Ik ben het beu ! Hoor je dat, beu ! (hij maakt zenuwachtige gebaren en loopt zenuwachtig rond) Het zit me allang tot hier. En waarom ik nu in jouw ogen zo extra-vervelend ben, komt omdat het weer Kerstavond is. Kerstavond ! Het klinkt als een vloek, verdomme ! Ieder jaar diezelfde poespas, diezelfde komedie !
- Irina (wil hem onderbreken)
- David Laat me uitspreken, verdomme ! Daarna mag je zoveel zeggen als je wil. Het is hier ook altijd hetzelfde. Je moet je hoofd niet zo meewarig schudden. Je bent geen haar beter dan ik, weet je dat ! Wat zitten we hier eigenlijk te doen ? Heb je daar al eens ooit goed over nagedacht ? Wachten tot die twee anderen komen. De dokter met die opgepepte ijdeltuit van een wijf ! Lekker gezellig hier zitten met een drankje, praten over Kerstmis, over geld, over huizen, dure vakanties, en als het kan over een film of een toneelstuk, waar ze net genoeg over hebben gelezen in de krant, om er over te kunnen meepraten.

- David Alsof dat allemaal belangrijk is. En dan jij, poeslief tegen die vent, omdat hij het eventjes waar gemaakt heeft. Hem extra verwennen met zijn koffie of een zoet hapje, heel verstandige gesprekken aanknopen over gezondheid en ziektes. En dat alles onder de welnemende glimlach van die opgetutte feeks. Mager vlees onder kilo's verf ! Dat is jullie Kerstmis. Het is allemaal zo mooi gepland en het komt ook altijd uit. Nu gaan we dit doen, en dan doen we dat... (Irina keert zich van hem weg, ze verbergt het gezicht in haar handen) Huil maar, ja, anders win je het toch nooit.
- Irina (hard) Jij bent een jaloerse bok ! (draait zich naar hem toe.) Nu moet jij me maar eens vertellen wat jij dan eigenlijk wel wil ! Hoe wil jij Kerstmis vieren ?
- David Dat weet ik niet. Tenminste dat kan ik zo niet direkt zeggen.
- Irina (bitter triomferend) Zie je nu wel ? Je roept alles kapot, maar daar blijft het dan ook bij.
- David De reden waarom ik er niet kan op antwoorden is, dat ik geen schema gemaakt heb, zoals jullie dat doen. Ik maak geen schema's, ik maak de hele dag rekeningen op het bureel, en als ik thuis ben, kan ik geen sommen meer zien. Ik wil niet gaan eten vanavond op 9 uur ! Ik wil geen half uur te laat komen ! Ik wil niet zitten tussen al die vetgemeste zwijnen ! Dat is geen Kerstmis, dat is eten uit een varkenstrog, omdat al de anderen het al doen.
- Irina Oh, wat ben je origineel ! (traag) Als ik het goed begrijp, wil jij alleen maar thuis blijven. Goed we blijven thuis. (wacht, dan uitdagend) Wat gaan we nu doen, Schat ?
- David (trommelt met de vingers op de stoel) Ik had graag eens met je gepraat, Irina. Zoals een man praat met zijn vrouw.
- Irina (vanuit de hoogte) Oh ja ? Ik dacht dat tussen ons reeds alles gezegd was. Als jij s'avonds thuiskomt, grijp je onmiddellijk naar de krant, en vraag je of er post is. Als je dat praten noemt, natuurlijk.
- David En ik moet luisteren naar jouw gezeur over school, over sparen, over een huis, over de bureu, over onze vriend de dokter en zijn vrouw, Claire, je beste vriendin. Hoe jullie samen gaan winkelen zijn, maar hoe jij je beurs gesloten moest houden, terwijl zij maar even met de vingers moest knippen, want het is toch zo eenvoudig om het wijfje van een dokter te zijn. Als je de vrouw van een bediende bent, is dat heel anders en veel goedkoper.
- Irina Ik voel me anders niks minder dan Claire, hoor.
- David Nee, maar ze draagt toch duurdere dingen dan jij.
- Irina Is dat misschien zo belangrijk ?
- David Ik vind dat niet belangrijk, maar jij wel.
- Irina Waarom gaan we dan samen met hen eten, vanavond ?
- David Omdat Kasper betaalt. Dat doet hij immers altijd.
- Irina Dus je vindt het toch ook wel eens gemakkelijk, als je uit de hand van iemand anders kan eten ?
- David Ik heb dat vroeger misschien wel gemakkelijk gevonden, maar ik ben het eindelijk beu.
- Irina Ik dacht dat Jan je vriend was ?
- David Wie is Jan ?

- Irina Nou ja, Kasper.
David Zie je wel. Jan. Omdat zijn wijfje niet graag Kasper hoort en zij hem dan maar Jan noemt : Caspar - Maria - Johannes.
 Inderdaad, ze kan hem moeilijk Maria noemen. Maar dat wil niet zeggen dat jij hem ook Jan moet noemen.
- Irina Ik zei zojuist dat Kasper toch je vriend was ?
David Kasper was mijn vriend, zolang we nog ongestraft naast elkaar op de schoolbanken konden zitten. Toen kostte het allemaal nog geen geld, versta je. Het was allemaal gratis.
- Irina Het enige waarover jij vanavond kan praten is geld. Ik geloof dat jij bezeten bent van geld, en niet ik.
David Kan ik het helpen dat hij dokter geworden is en ik maar een gewoon bediende bij een doorweekse verzekeringsmaatschappij ?
- Irina Waarom wil je dan absoluut met hen blijven omgaan ?
David Pardon ! Niet met hen, wel met hem alleen.
Irina Je kan Claire toch zo maar niet wegcijferen. Ze is nu eenmaal met hem getrouwd.
David Helaas wel, ja. De sukkel.
- Irina Wie ? Hij of zij ?
David Hij, omdat hij ooit verliefd werd op een paar mooie benen en zich dan nog in haar armen liet insluiten. Zij, omdat haar man bijna nooit thuis is, omdat hij geld moet verdienen voor haar mooie spullen, voor haar huis en voor honderd andere onbenulligheden.
- Irina Geef toe dat je alweer over geld bezig bent.
David Maar hoe kan het ook anders, in godsnaam ! Alles draait om geld tegenwoordig.
- Irina Mag ik je eventjes feliciteren, schatje. Dat is nu de verstandigste opmerking die je vanavond gemaakt hebt. Het is wel jammer dat jouw hersens zo traag werken. (David gaat nors naar de kast om zich nog een borrel in te schenken.) En drink niet zoveel. Ik vind het niet zo gezellig, als er nog gasten komen dat je mond naar oognac ruikt.
- David Ik drink als ik daar zin in heb. (schenkt zich een borrel in)
Irina (zucht) Jongen, wat maak je het ons toch moeilijk vanavond. (pauze. Ze gaan opnieuw zitten. Af en toe kijken ze elkaar beschuldigend aan)
- David Ik wou dat de bel ging. (Irina haalt de schouders op, alsof ze alles over zich heen zal laten gaan)
- David Wedden dat ik weet waarover Claire begint ?
Irina (droog) Wedden kost geld.
David Ik barst van de honger. Heb je soms iets te eten voor me ?
Irina (blijft kalm) Kijk eens even in de koelkast.
David Maak eens iets lekkers voor me, schat. En kom dan eens eventjes gezellig bij mij zitten.
 (Irina staat op, wil naar de keuken gaan, maar David houdt haar tegen. Hij wil haar kussen, maar zij draait haar gezicht afwezig weg)
- David Kom, laten we het allemaal vergeten. (wacht) Morgen is het Kerstmis, het feest van de vrede.
- Irina En overmorgen is het weer oorlog. Je hebt het zelf gezegd.
David (kwaad) Irina ! Hou op, verdomme ! (hij laat haar los, begint weer zenuwachtig heen en weer te lopen) Waarom moeten mijn woorden ook altijd blijven hangen in jouw hoofd ? Waarom moet ik het altijd goedmaken ? (Irina blijft koppig zwijgen) Antwoord dan

David tenminste op die vraag ! Voor mijn part mag je kwaad zijn, maar zeg toch iets !

Irina (koel) Ik zal antwoorden op de vraag die je me stelt. Ik moet niets goedmaken omdat ik niets heb gezegd. Er is hier maar één persoon die zijn mond niet kan houden, één persoon die teveel woorden gebruikt, één persoon die oorlog wil, één persoon die altijd maar schiet... En waarom ? Omdat iedereen zich tegen hem keert, omdat altijd de anderen schuldig zijn, en nooit hijzelf. Nu heb je het nog eens gehoord voor de zoveelste keer !

David (kwaad) Ach wat ! Zo simpel is het niet.

Irina (verliest haar kalmte) Zo simpel is het wel ! Het is zelfs nog veel eenvoudiger dan dat. Ik vraag je nu eindelijk eens te zeggen wat ik je misdaan heb ?

(David zwijgt. Irina gaat voor hem staan en spuwt de woorden in zijn gezicht) Weet je 't niet ? Nu ? Dan zal ik het jou voor de laatste maal eens duidelijk zeggen ! Voor de laatste maal ! Jij houdt gewoon niet meer van mij ! Jij haat me ! Al jaren ! Misschien al van het eerste jaar dat we getrouwd zijn ! (David grinnikt uitdagend) Haal dat venijnig lachje van je smoel, of ik bijt het eraf ! (stilte) Ja, je haat me ! Je hebt niks meer voor me over ! Altijd brommen, altijd een gezicht om op te schieten ! Hoeveel jaar is het geleden dat je nog aan onze huwelijksverjaardag gedacht hebt ? Wanneer heb ik nog eens bloemen van jou gekregen ? Hoe lang is het geleden dat je nog eens met mij bent gaan winkelen ? (David wil weer naar de kast gaan om een borrel) Blijf met je poten van die kast af ! (ze is zo opgewonden dat ze begint te beven en de handen voor het gezicht slaat)

David (roepend) Grote woorden, verdomme ! Niks anders dan grote woorden !

(stilte) Je haat me, je haat me ! Een actrice zou het je niet beter nadoen. Net of jij bent de hemel voor mij geweest in die 13 jaar. (spottend) 13 jaar ! Verdomd nog een ongeluksgetal ook !

Irina (van hem afgewend, de armen gekruist) Roep maar, brul maar ! Zonnetje in huis ! Als er anderen bij zijn, kan je wel poeslief doen, geïntresseerd doen, fijn naar iemands mond praten. Maar als we dan alleen zijn, klapt hij dicht als een krokodil. En met zoiets moet je dan nog praten ! Stel je voor !

David (uitdagend) Waarom ben je dan met mij getrouwd ?

Irina (draait zich boos om) Die vraag heb je me nog nooit gesteld, en als je een klein beetje fatsoen had, zou je die vraag niet stellen. (wacht) Maar nu je het me toch gevraagd hebt, kan ik ook daar op antwoorden. Ik ben met je getrouwd omdat het één grote vergissing was. Maar gelukkig is er vanavond een einde aan die vergissing gekomen. Althans wat mij betreft.

David Wat wil je daar mee zeggen ?

Irina (Hautain) Ik spreek toch luid genoeg, geloof ik.

David Je bent knettergek ! (hij gaat naar haar toe, schudt haar door elkaar. Irina denkt dat hij haar zal slaan)

Irina Als je me durft te slaan, wordt het gevangenis voor jou. Hou daar wel rekening mee. Ik zal...

(op dit moment klinkt de bel. David en Irina staan beiden perplex. Ze houden elkaar vast in de houding die ze tegen over elkaar aangenomen hadden. pauze)

David

Verdomd ! Een beter moment kan waarschijnlijk niet !

(Irina reageert niet. Ze is als een bevroren beeld)

Irina, beheers je. (opnieuw belsignaal)

Ik ga opendoen. (hij loopt langs rechts af naar de hall. Irina begint met een automatische beweging haar haar te schikken. Ze blijft op dezelfde plaats staan, kijkt in de richting van de deur en neemt dan plots een besluit. Ze grist Davids borrel van de tafel en loopt langs links af.)

Derde toneel

(Langs rechts komen Claire en Kasper op, gevolgd door David, wiens gezichtsuitdrukking in die mate veranderd is dat hij de ergste overrompeling kan verbergen. Hij kijkt rond waar Irina is. Kasper is een heer van + 35 j., gekleed in kostuum. Claire is een modieus sexy vrouwtje.)

Kasper

(terwijl hij zich omwendt naar David) We kunnen het echt niet helpen dat we zo laat zijn. Stel je voor, een leuke band. Zoiets is me nog nooit overkomen.

David

Je hebt het toch alleen klaar gespeeld. Jij met je fijne handen. Je kan je handen wassen in de badkamer.

Kasper

Niet nodig. Je zal mij niet kunnen beschuldigen van een zuiverheidsmanie.

Claire

Doe het toch maar Jan. (Kasper wimpelt haar met een handgebaar af. Hij gaat in één van de zetels zitten, maakt het zich gemakkelijk.)

Kasper

En waar is Irina ? Heeft ze zoveel werk ?

David

Je weet toch hoe vrouwen zijn. Ze hebben altijd tijd genoeg, tot op het moment wanneer er geen tijd meer is. Irina sluit zich altijd precies op het moment op, wanneer ik alleen nog maar mijn schoenen moet aantrekken.

Kasper

Stel je voor dat wij toilet moeten maken ? Ik met vloekend rode lippen.

David

Een minuutje. Ik zal eens gaan kijken of ze nog niet klaar is. (af langs links. Kleine pauze. Kasper zit rustig voor zich uit te staren. Claire loopt onderzoekend door de kamer.)

Kasper

Ga toch zitten, Claire.

Claire

(terwijl ze aan de kerstboom frunnikt) Heb je zijn gezicht gezien ?

Kasper

Ach wat. Heb je soms weer iets speciaals gemerkt ?

Claire

Heb je zijn adem geroken ?

Kasper

Bedoel je soms dat hij drinkt ?

Claire

Het zou me niet verwonderen. De manier waarop hij voor ons opendeed ! Het leek net alsof hij zich betrappt voelde.

Kasper Betrapt ? Kom nou, Claire...

Claire Zijn reactie was toch niet helemaal normaal. Hij wist toch dat wij zouden komen. En normaal waren we hier al vroeger geweest.

Kasper Kom, laat dat nu maar zitten. Ik vind dat je een beetje overdrijft.

Claire Is het jou dan nog niet opgevallen dat er iets mis is tussen die twee. Trouwens Irina heeft het me zelf gezegd.

Kasper Wat heeft Irina jou gezegd ?

Claire Nou ja... over hem... vorige week nog, toen we zaten koffie te drinken op de Keyserlei. Het gaat helemaal niet goed.

Kasper Heeft ze dat gezegd ?

Claire Toch ongeveer in die zin, ja.

Kasper Heeft ze dat werkelijk zo gezegd, Claire.

Claire (steeds nonchalant) nee, maar een goed verstaander heeft maar een half woord nodig. Ik dacht zo...

Kasper (ietwat ondeugend) Claire.... is het niet zo dat je dat absoluut allemaal zo wil zien ?

Claire Ik ken Irina.

Kasper En ik ken David. Maar het lijkt me toch wel een beetje ongepast daar precies nu over te beginnen. In hun huis dan nog wel. Misschien horen ze wel wat je gezegd hebt.

Claire (inspecteert haar nagels, loopt rond) Ik vind dat hij toch nog al lang wegblijft. Ik dacht dat hij alleen maar eens even ging kijken of Irina nog niet klaar was. Alsof dat zo lang moet duren.

Kasper (vergoelijkend) Mijn lieve Claire, toch. Wat jij toch allemaal in dat fijne hoofdje van je haalt. Nee, er is gewoon niks aan de hand. We zijn alleen maar wat later. David kennende, stond hij al lang gereed. En omdat wij toch maar niet wilden komen, heeft hij gewoon maar een borrel gedronken. Trouwens, ik heb ook wel zin in een borrel.

Claire (gaat eindelijk zitten, de handen in haar zakken van haar jas. Ze blijft rondkijken) Irina maakt het toch ieder jaar altijd opnieuw gezellig. Ze heeft smaak. Hoe ze die meubels schikt.

David (op van links) Zo. Ze komt dadelijk. Doen jullie de jassen niet eventjes uit ? (Ze staan op. Claire reikt haar jas aan Kasper; deze geeft de twee jassen over aan David, die ze vlug langs rechts naar de hall brengt). Zo. En vertel eens. Alles goed ?

Kasper (joviaal innemend) Ik heb alle moeite moeten doen om op Kerstavond vrij te kunnen zijn. Ik vrees dat het voor volgend jaar niet meer zal lukken. Zeg eens, hoelang vieren wij nu al samen Kerstmis ?

David (denkt na) Een jaar of drie, vier ?

Kasper Ja, dan zal ik toch zeker de volgende twee jaren met Kerstmis vastzitten. Maar dan ben ik met Oudejaarsavond en Nieuwjaar vrij.

Claire Ik heb toch liever dat je met Kerstavond vrij bent, Jan. Kerstmis is zo huiselijk, en het idee dat jij op elk moment van de avond of de morgen kan opgeroepen worden....

David (licht uitdagend) Je had maar niet met een dokter moeten trouwen. (Claire lacht uitdagend meewarig)

Kasper Ach, dat is allemaal inbeelding van vrouwen. Weet je waar ik nog eens echt zin in heb, David. Je raadt het nooit.